

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ – SZÓBELI (2022. DECEMBER 10.)

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

3. osztály

1. feladat (5 pont):

Devecseri Gábor *Állatkerti útmutató* című verséből idézünk egy versszakot. Ám a sorok utolsó szavai lemaradtak.

*Nyílt tengeren jár a ,
épp felette száll a ,
szárny a karja, csőr a ,
csőre hegyén csüng a*

a) Írjátok be a kipontozott helyekre az alábbi öt szó közül azt a négyet, amelyekkel a szöveg értelmessé válik! *gólya, pólya, bója, szája, gálya*

Megoldás: *Nyílt tengeren jár a **gálya**,
épp felette száll a **gólya**,
szárny a karja, csőr a **szája**,
csőre hegyén csüng a **pólya**.*

Pontozás: 4 jó helyre beillesztett szó: 2 pont.
3 jó helyre beillesztett szó: 1 pont.
2 vagy kevesebb jó megoldás: 0 pont.

b) Válaszoljatok a következő kérdésekre!

- Mit jelent a „nyílt tenger” kifejezés?

Megoldás: A parttól távolabb eső része a tengernek. Szabad vízfelület a tengeren. A tengernek beljebb lévő része, ahol már mély a víz. **(1 pont)**

- Mi az a „gálya”?

Megoldás: Egy hajófajta. Régi, evezős, vitorlás hajó. **(1 pont)**

- Mire utal jelképesen az utolsó sor?

Megoldás: A kisbaba születésére. Arra, hogy a hiedelem szerint a babát a gólya hozza. **(1 pont)**

2. feladat (16 pont):

A kipontozott helyekről olyan szavak hiányoznak, amelyekkel a pontok előtti és mögötti szó összetett szót alkothat.

Például: SZAKÁCS TÁR.

A megoldás: a KÖNYV, hiszen kijön a SZAKÁCSKÖNYV és a KÖNYVTÁR.

Keressétek meg a hiányzó szavakat!

RÁGÓ	LABDA	→	LABDA (rágógumi, gumilabda)
ÓRA	ŐR	→	REND (órarend, rendőr)
LÓ	MŰVÉSZ	→	ERŐ (lóerő, erőművész)
BAB	ÜVEG	→	SZEM (babszem, szemüveg)
SZAMÁR	HALLGATÓ	→	FÜL (szamárful, fülhallgató)
HAT	SZEM	→	ÖKÖR (hatökör, ökörszem)

BÉKA FŐZELÉK → LENCSE (békalencse, lencsefőzelék)
MÉZ ANYA → ÉDES (mézédes, édesanya)

Pontozás: Minden helyesen megtalált szóért **2 pont** jár. Előfordulhat más jó megoldás is, például *lószín* és *színművész*; ilyenkor természetesen ugyanúgy jár a 2 pont. Ha olyan szót találnak, amelyik az egyik taggal egyértelműen jó, létező összetételt alkot, míg a másikkal kissé suta, erőltetett megoldás jön létre (pl. *bablencse* és *lencseüveg* mint üveglencse gyártásához való üveg), akkor mérlegelés alapján adható 1 pont. A feladat félreértelmezése esetén, ha két teljesen különböző, azaz közös tag nélküli összetett szót hoznak létre (pl. *békabrekegés* és *tökfőzelék*), akkor nem jár pont.

3. feladat (12 pont):

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet az „*Okos enged, szamár szenved.*” közmondás értelmének, tanulságának bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális 12 pont az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: 3 pont
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: 3 pont
- az előadás ötletessége, kreativitás: 3 pont
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: 3 pont

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ – SZÓBELI (2022. DECEMBER 10.)

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

4. osztály

1. feladat (5 pont):

Devecseri Gábor *Állatkerti útmutató* című verséből idézünk egy versszakot. Ám a sorok utolsó szavai lemaradtak.

*Nyílt tengeren jár a ,
épp felette száll a ,
szárny a karja, csőr a ,
csőre hegyén csüng a*

a) Írjátok be a kipontozott helyekre az alábbi öt szó közül azt a négyet, amelyekkel a szöveg értelmessé válik! *gólya, pólya, bója, szája, gálya*

Megoldás: *Nyílt tengeren jár a **gálya**,
épp felette száll a **gólya**,
szárny a karja, csőr a **szája**,
csőre hegyén csüng a **pólya**.*

Pontozás: 4 jó helyre beillesztett szó: 2 pont.
3 jó helyre beillesztett szó: 1 pont.
2 vagy kevesebb jó megoldás: 0 pont.

b) Válaszoljatok a következő kérdésekre!

- Mit jelent a „nyílt tenger” kifejezés?
Megoldás: A parttól távolabb eső része a tengernek. Szabad vízfelület a tengeren. A tengernek beljebb lévő része, ahol már mély a víz. **(1 pont)**
- Mi az a „gálya”?
Megoldás: Egy hajófajta. Régi, evezős, vitorlás hajó. **(1 pont)**
- Mire utal jelképesen az utolsó sor?
Megoldás: A kisbaba születésére. Arra, hogy a hiedelem szerint a babát a gólya hozza. **(1 pont)**

2. feladat (16 pont):

A kipontozott helyekről olyan szavak hiányoznak, amelyekkel a pontok előtti és mögötti szó összetett szót alkothat.

Például: SZAKÁCS TÁR.

A megoldás: a KÖNYV, hiszen kijön a SZAKÁCSKÖNYV és a KÖNYVTÁR.

Keressétek meg a hiányzó szavakat!

RÁGÓ	LABDA	→	LABDA (rágógumi, gumilabda)
ÓRA	ŐR	→	REND (órarend, rendőr)
LÓ	MŰVÉSZ	→	ERŐ (lóerő, erőművész)
BAB	ÜVEG	→	SZEM (babszem, szemüveg)
SZAMÁR	HALLGATÓ	→	FÜL (szamárful, fülhallgató)
HAT	SZEM	→	ÖKÖR (hatökör, ökörszem)

BÉKA FŐZELÉK → LENCSE (békalencse, lencsefőzelék)
MÉZ ANYA → ÉDES (mézédes, édesanya)

Pontozás: Minden helyesen megtalált szóért **2 pont** jár. Előfordulhat más jó megoldás is, például *lószín* és *színművész*; ilyenkor természetesen ugyanúgy jár a 2 pont. Ha olyan szót találnak, amelyik az egyik taggal egyértelműen jó, létező összetételt alkot, míg a másikkal kissé suta, erőltetett megoldás jön létre (pl. *bablencse* és *lencseüveg* mint üveglencse gyártásához való üveg), akkor mérlegelés alapján adható 1 pont. A feladat félreértelmezése esetén, ha két teljesen különböző, azaz közös tag nélküli összetett szót hoznak létre (pl. *békabrekegés* és *tökfőzelék*), akkor nem jár pont.

3. feladat (12 pont):

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet az „*Okos enged, szamár szenved.*” közmondás értelmének, tanulságának bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális 12 pont az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: 3 pont
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: 3 pont
- az előadás ötletessége, kreativitás: 3 pont
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: 3 pont

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ – SZÓBELI (2022. DECEMBER 10.)

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

5. osztály

1. feladat (5 pont):

Olvassátok el az alábbi verset, majd válaszoljatok a rá vonatkozó kérdésekre!

Fecske Csaba: Szoborkodó

*a téren hol galambok totyognak
és petúnia virít
talpig bronzban Kossuth Lajos
szoborkodik*

*bronz a kalapja karimája
ám igazi eső hull rája
ahány csepp annyi áldás
még szerencse nem ázik át a ruhája*

szegényt az idő vasfoga rágja

- a) A költő egyéni, hangulatos szóalkotása a *szoborkodik* ige. Ti hogyan adnátok meg a jelentését?

Megoldás: Szoborként magányosan, szomorúan áll. Szójátékkal utal arra, hogy szomorkodik. Hasonló a jelentése, mint a 'szobrozik' (hosszan, egy helyben várakozik) igének.

- b) Melyik népdalunkra utal a 2. versszak? Idézzétek szó szerint (esetleg énekelve) a népdal megfelelő versszakát!

Megoldás: A 'Kossuth Lajos azt üzente' kezdetű népdalra / a Kossuth-nótára utal. Ennek az egyik versszaka:

*„Esik eső karikára
Kossuth Lajos kalapjára.
Valahány csepp esik rája,
annyi áldás szálljon rája!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!”*

Pontozás: A népdal helyes felismerése, megnevezése: 1 pont. A fenti versszak pontos idézése: 1 pont.

- c) Egy jól ismert szólást idéz fel az utolsó sor. Melyik ez a szólás, és mit jelent?

Megoldás: 'Megrágtá az idő vasfoga'. Azt jelenti, hogy az idő múlásával (sokat) romlott az állapota.

Pontozás: A szólás felismerése: 1 pont. A helyes magyarázat: 1 pont.

2. feladat (16 pont):

A kipontozott helyekről olyan szavak hiányoznak, amelyekkel a pontok előtti és mögötti szó összetett szót alkothat.

Például: SZAKÁCS TÁR.

A megoldás: a KÖNYV, hiszen kijön a SZAKÁCSKÖNYV és a KÖNYVTÁR.

Keressétek meg a hiányzó szavakat!

HEGY TARTÓ → CSÚCS (hegycsúcs, csúcstartó)

VAS KAPARÁS → MACSKA (vasmacska, macskakaparás)

ÉLET FOTÓ → CÉL (életcél, célfotó)

GÖMB	KÉRDÉS	→	VILLÁM (gömbvillám, villámkérdés)
MINDEN	ESZKÖZ	→	EVŐ (mindenevő, evőeszköz)
BARLANG	PARK	→	LAKÓ (barlanglakó, lakópark)
HAS	HÁLÓ	→	PÓK (haspók, pókháló)
LEVES	SZÍVÓ	→	POR (levespor, porszívó)

Pontozás: Minden helyesen megtalált szóért 2 pont jár. Előfordulhat más jó megoldás is, például *életművész* és *művészfotó*; ilyenkor természetesen ugyanúgy jár a 2 pont. Ha olyan szót találnak, amelyik az egyik taggal egyértelműen jó, létező összetélt alkot, míg a másikkal kissé suta, erőltetett megoldás jön létre, akkor mérlegelés alapján adható 1 pont. A feladat félreértelmezése esetén, ha két teljesen különböző, azaz közös tag nélküli összetett szót hoznak létre (pl. *hegylánc* és *sótartó*), akkor nem jár pont.

3. feladat (12 pont):

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*Nem mind arany, ami fénylik.*” közmondás értelmének, tanulságának bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális 12 pont az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: 3 pont
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: 3 pont
- az előadás ötletessége, kreativitás: 3 pont
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: 3 pont

**BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ – SZÓBELI (2022. DECEMBER 10.)**

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

6. osztály

1. feladat (5 pont):

Olvassátok el az alábbi verset, majd válaszoljatok a rá vonatkozó kérdésekre!

Fecske Csaba: Szoborkodó

*a téren hol galambok totyognak
és petúnia virít
talpig bronzban Kossuth Lajos
szoborkodik*

*bronz a kalapja karimája
ám igazi eső hull rája
ahány csepp annyi áldás
még szerencse nem ázik át a ruhája*

szegényt az idő vasfoga rágja

- a) A költő egyéni, hangulatos szóalkotása a *szoborkodik* ige. Ti hogyan adnátok meg a jelentését?

Megoldás: Szoborként magányosan, szomorúan áll. Szójátékkal utal arra, hogy szomorkodik. Hasonló a jelentése, mint a 'szobrozik' (hosszan, egy helyben várakozik) igének.

- b) Melyik népdalunkra utal a 2. versszak? Idézzétek szó szerint (esetleg énekelve) a népdal megfelelő versszakát!

Megoldás: A 'Kossuth Lajos azt üzente' kezdetű népdalra / a Kossuth-nótára utal. Ennek az egyik versszaka:

*„Esik eső karikára
Kossuth Lajos kalapjára.
Valahány csepp esik rája,
annyi áldás szálljon rája!
Éljen a magyar szabadság!
Éljen a haza!”*

Pontozás: A népdal helyes felismerése, megnevezése: 1 pont. A fenti versszak pontos idézése: 1 pont.

- c) Egy jól ismert szólást idéz fel az utolsó sor. Melyik ez a szólás, és mit jelent?

Megoldás: 'Megrágtá az idő vasfoga'. Azt jelenti, hogy az idő múlásával (sokat) romlott az állapota.

Pontozás: A szólás felismerése: 1 pont. A helyes magyarázat: 1 pont.

2. feladat (16 pont):

A kipontozott helyekről olyan szavak hiányoznak, amelyekkel a pontok előtti és mögötti szó összetett szót alkothat.

Például: SZAKÁCS TÁR.

A megoldás: a KÖNYV, hiszen kijön a SZAKÁCSKÖNYV és a KÖNYVTÁR.

Keressétek meg a hiányzó szavakat!

HEGY TARTÓ → CSÚCS (hegycsúcs, csúcstartó)

VAS KAPARÁS → MACSKA (vasmacska, macskakaparás)

ÉLET FOTÓ → CÉL (életcél, célfotó)

GÖMB	KÉRDÉS	→	VILLÁM (gömbvillám, villámkérdés)
MINDEN	ESZKÖZ	→	EVŐ (mindenevő, evőeszköz)
BARLANG	PARK	→	LAKÓ (barlanglakó, lakópark)
HAS	HÁLÓ	→	PÓK (haspók, pókháló)
LEVES	SZÍVÓ	→	POR (levespor, porszívó)

Pontozás: Minden helyesen megtalált szóért 2 pont jár. Előfordulhat más jó megoldás is, például *életművész* és *művészfotó*; ilyenkor természetesen ugyanúgy jár a 2 pont. Ha olyan szót találnak, amelyik az egyik taggal egyértelműen jó, létező összetételt alkot, míg a másikkal kissé suta, erőltetett megoldás jön létre, akkor mérlegelés alapján adható 1 pont. A feladat félreértelmezése esetén, ha két teljesen különböző, azaz közös tag nélküli összetett szót hoznak létre (pl. *hegylánc* és *sótartó*), akkor nem jár pont.

3. feladat (12 pont):

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*Nem mind arany, ami fénylik.*” közmondás értelmének, tanulságának bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális 12 pont az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: 3 pont
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: 3 pont
- az előadás ötletessége, kreativitás: 3 pont
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: 3 pont

**BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ – SZÓBELI (2022. DECEMBER 10.)**

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

7. osztály

1. feladat (5 pont):

a) Fecske Csaba verséből kihagytuk négy állatnevet, amelyek egy-egy szólásértékű kifejezésben szerepelnek. Adjátok meg ezeket az állatneveket!

Palimadár

..... talpas vagyok de nem liba

..... epém van sasszemem

..... erővel bírok s aki

számárnak mond azt megverem

bátor vagyok mint az oroszlán

futhatsz előlem gyáva nyúl

..... türelemmel bevárlak

s akkor neked bealkonyul

ügyes vagyok akár a majom

amely órákig csüng a fán

okos vagy mint a tavalyi kos

ezt mondja olykor apukám

Megoldás:

Palimadár

lúdtalpas vagyok de nem liba

galambepém van sasszemem

bivalyerővel bírok s aki

számárnak mond azt megverem

bátor vagyok mint az oroszlán

futhatsz előlem gyáva nyúl

birkatürelemmel bevárlak

s akkor neked bealkonyul...

Pontozás: Minden helyesen beillesztett állatnév 1-1 pont.

b) Mit jelent a címet alkotó *palimadár* szó? (1 pont)

Megoldás Lehetséges válaszok: Könnyen becsapható ember. Balfácán, ügyefogyott, pancser. Hiszékeny lúzer.

2. feladat (16 pont):

A kipontozott helyekről olyan szavak hiányoznak, amelyekkel a pontok előtti és mögötti szó összetett szót alkothat.

Például: SZAKÁCS TÁR.

A megoldás: a KÖNYV, hiszen kijön a SZAKÁCSKÖNYV és a KÖNYVTÁR.

Keressétek meg a hiányzó szavakat!

GÓLYA ADÓ

→

HÍR (gólyahír, híradó)

LÁNG BONTÓ

→

ÉSZ (lángész, észbontó)

<i>SZOKNYA</i>	<i>PILÓTA</i>	→	<i>VADÁSZ (szoknyavadász, vadászpilóta)</i>
<i>KÉZEN</i>	<i>INTERJÚ</i>	→	<i>ÁLLÁS (kézenállás, állásinterjú)</i>
<i>HAD</i>	<i>TÁRS</i>	→	<i>OSZTÁLY (hadosztály, osztálytárs)</i>
<i>FÖLDÖN</i>	<i>BOLOND</i>	→	<i>FUTÓ (földönfutó, futóbolond)</i>
<i>ÓCSKA</i>	<i>TAPS</i>	→	<i>VAS (ócskavas, vastaps)</i>
<i>ESZME</i>	<i>KERESKEDELEM</i>	→	<i>CSERE (eszmecsere, cserekereskedelem)</i>

Pontozás: Minden helyesen megtalált szóért 2 pont jár. Előfordulhat más jó megoldás is, például *hadvezér* és *vezértárs*; ilyenkor természetesen ugyanúgy jár a 2 pont. Ha olyan szót találnak, amelyik az egyik taggal egyértelműen jó, létező összetélt alkot, míg a másikkal kissé suta, erőltetett megoldás jön létre, akkor mérlegelés alapján adható 1 pont. A feladat félreértelmezése esetén, ha két teljesen különböző, azaz közös tag nélküli összetett szót hoznak létre (pl. *hadsereg* és *élettárs*), akkor nem jár pont.

3. feladat (12 pont):

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*kimutatja a foga fehérét*” szólás értelmének, tanulságának bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális 12 pont az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: 3 pont
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: 3 pont
- az előadás ötletessége, kreativitás: 3 pont
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: 3 pont

BOLYAI ANYANYELVI CSAPATVERSENY
ORSZÁGOS DÖNTŐ – SZÓBELI (2022. DECEMBER 10.)

FELADATOK ÉS MEGOLDÁSOK

8. osztály

1. feladat (5 pont):

a) Fecske Csaba verséből kihagytuk négy állatnevet, amelyek egy-egy szólásértékű kifejezésben szerepelnek. Adjátok meg ezeket az állatneveket!

Palimadár

..... *talpas vagyok de nem liba*

..... *epém van sasszemem*

..... *erővel bírok s aki*

számárnak mond azt megverem

bátor vagyok mint az oroszlán

futhatsz előlem gyáva nyúl

..... *türelemmel bevárlak*

s akkor neked bealkonyul

ügyes vagyok akár a majom

amely órákig csüng a fán

okos vagy mint a tavalyi kos

ezt mondja olykor apukám

Megoldás:

Palimadár

lúdtalpas vagyok de nem liba

galambepém van sasszemem

bivalyerővel bírok s aki

számárnak mond azt megverem

bátor vagyok mint az oroszlán

futhatsz előlem gyáva nyúl

birkatürelemmel bevárlak

s akkor neked bealkonyul...

Pontozás: Minden helyesen beillesztett állatnév 1-1 pont.

b) Mit jelent a címet alkotó *palimadár* szó? (1 pont)

Megoldás Lehetséges válaszok: Könnyen becsapható ember. Balfácán, ügyefogyott, pancser. Hiszékeny lúzer.

2. feladat (16 pont):

A kipontozott helyekről olyan szavak hiányoznak, amelyekkel a pontok előtti és mögötti szó összetett szót alkothat.

Például: SZAKÁCS TÁR.

A megoldás: a KÖNYV, hiszen kijön a SZAKÁCSKÖNYV és a KÖNYVTÁR.

Keressétek meg a hiányzó szavakat!

GÓLYA ADÓ → HÍR (gólyahír, híradó)

LÁNG BONTÓ → ÉSZ (lángész, észbontó)

<i>SZOKNYA</i>	<i>PILÓTA</i>	→	<i>VADÁSZ (szoknyavadász, vadászpilóta)</i>
<i>KÉZEN</i>	<i>INTERJÚ</i>	→	<i>ÁLLÁS (kézenállás, állásinterjú)</i>
<i>HAD</i>	<i>TÁRS</i>	→	<i>OSZTÁLY (hadosztály, osztálytárs)</i>
<i>FÖLDÖN</i>	<i>BOLOND</i>	→	<i>FUTÓ (földönfutó, futóbolond)</i>
<i>ÓCSKA</i>	<i>TAPS</i>	→	<i>VAS (ócskavas, vastaps)</i>
<i>ESZME</i>	<i>KERESKEDELEM</i>	→	<i>CSERE (eszmecsere, cserekereskedelem)</i>

Pontozás: Minden helyesen megtalált szóért 2 pont jár. Előfordulhat más jó megoldás is, például *hadvezér* és *vezértárs*; ilyenkor természetesen ugyanúgy jár a 2 pont. Ha olyan szót találnak, amelyik az egyik taggal egyértelműen jó, létező összetélt alkot, míg a másikkal kissé suta, erőltetett megoldás jön létre, akkor mérlegelés alapján adható 1 pont. A feladat félreértelmezése esetén, ha két teljesen különböző, azaz közös tag nélküli összetett szót hoznak létre (pl. *hadsereg* és *élettárs*), akkor nem jár pont.

3. feladat (12 pont):

Találjatok ki egy rövid kis jelenetet, történetet a „*kimutatja a foga fehérét*” szólás értelmének, tanulságának bemutatására, majd a zsűri előtt adjátok elő!

Pontozás:

A jelenetre kapható maximális 12 pont az alábbi részpontokból áll:

- a kapott közmondás, szólás megértése és helyesen értelmezett, alkalmazott előadása: 3 pont
- a jelenet kidolgozottsága, az időkeret arányos kitöltése: 3 pont
- az előadás ötletessége, kreativitás: 3 pont
- a kommunikáció (akár nem verbális) minősége, érthető, világos közlés: 3 pont